

volj lepšega. Posnelo pa je naše ženstvo orientalski lišp, kateri se pri nas zlo ceni, namreč ušesnice in zapestnice; ne vedo naše zale rožice, da je to znamenje podločnosti, znamenje sužnosti!

Ženstviše (Gerkov ginaikon) je popolnoma ločeno od sobe, kjer sprejemajo se gostovi. Po vročih krajih izhoda prebivajo poleti v podzemeljskih sobah in nekake veterнице imajo narejene, da si stanišča zračijo. Stari zgodovinarji imenujejo take stanišča v Bagdadu „baldaco“ — odtod ime baldahin (nebo pri procesijah) in tem sobam podobni so „salle terrene“ evropskih palač in gradov, pa ne potrebujejo veternic kakor une za zračenje.

V jutrovih deželah ne kličejo služabnikov z zvonci kakor pri nas v večih gostivnicah in imenitniših hišah, ampak plosk z rokami razume sluga dobro, da urno priteče, ko se pokliče.

Kmetje so tudi tam kakor pri nas. Neznani pa so nam beduini, ker nimamo puščav. Nekako podobo z beduini imajo cigani, ki so pred nekterimi stoletji v Evropo prišli. Na suhe zemljiša tudi pri nas vodo napeljujejo, al drugač so naprave s kterimi v jutrovih deželah zemljiša močijo, kakor v zahodnih krajih; tega ne poznajo perzijanski kjarifi in egiptovski fellah-i. Koló, katero pri nas okrog se verteče vodo zajema v golide ter jo v visoke korita zлива, je drugačno od arabskega kolesa, katero z vejami palmovega drevesa prepleteno neprenehoma žalosten šum dela, kterega Arabec cele ure zamišljen posluša, ker že sam na sebi se rad v sanjah zaderžuje pri potoku sedé. Zato pa tudi mnogo arabskih pesem prepeva in popisuje to kolo, kteremu pravijo navra; arabsko to ime se je obdržalo v španski besedi „n o r o“.

(Konec sledi.)

Slovensko slovstvo.

Pretres „slovenskih beril za 3. in 4., 5. in 6. gimnazijalni razred“, vredjenih po dr. Bleiweis-u in dr. Miklošič-u.

Spisal prof. Raic.

(Konec.)

Čalarno se glasi „znabiti“ VI. 85., namesto „morebiti“. „Čujem“ VI. 98. ne pomeni prav za prav „bedeti — skoznovati“, temoč „slišati“.

Rado se pomešuje narečje „tam“ z „ondi“: „tam“ VI. 13, kar pomeni dorthin, in le „ondi“ dort; tedaj tū — ondi; sem — tam.

Ne zlaže se s slovnico stavek: „Izdal je veliko knigo v latinskem jeziku, nektare pa so bile na nemškega predstavljene“ VI. 178., namesto „nemški“, ker jezik je neživeč samostavnik. Poprek bi morali pri vsakem prilogu in za-imenu, katero se na neživeč samostavnik ozira, šterti sklon prvemu enak delati: „klobuk, kateri sem kupil, je črn“.

„Rekoč“ šče dostikrat gospoduje namesto „rekši“ VI. 104, 75, 18, 24, in namestitih tudi zastopa vršivni glagol „govoreč“.

„Deca“ je zboren samostavnik in terja enojno število glagola, tedaj ne odgovarja duhu slovenskemu poved: „deca bodo tebe spoštovali“ V. 7., temoč „spoštovala“.

Prosti prihodnik dovršivnih glagolov s pomožnim glagolom „bodem“ sostavljati je neslovenski „bo pritekel“ V. 24., „boš pozabil“ 17., namesto „priteče“, „pozabiš“. Sedaj že razločujemo oblike: „priteče“, „bode pritekal“ in „bode pritekel“. „Gleda kam bo stopil“ V. 16., namesto „gleda, kamor stopi“. Pri nas ne poznajo izraza „ročni mlin“ V. 150., temuč „žrmlje“ ali „žrno“. „Kterega“ stoji namesto „čigar“ V. 15.: „korenjak, v kterega žilah“, namesto „v čigar žilah“.

Besedi „kupčija“ in „trgovina“ ne bi smeli pomešavati, ker ju pomen je različen.

Bolje bi se glasilo: „lakote pomreti“, kor „od lakote pomreti“ V. 34.

Položivnik v slovenskem terja drugi sklon, pa ne štri, tedaj krivo: „To storivši se zberejo volit vladarja in druge oblastnike“, namesto „drugih oblastnikov“.

Dostikrat se postavlja ko, kder bi moralo deležje vladati: „ko na mejo pride, zvé“ V. 66., namesto „na mejo prišedši zvé“. Včasih se nahaja „enkrat“ namesto „neko-krat“ in „en“ namesto „nek“: „Kambiz popraša enkrat enega izmed svojih ljubčkov“ V. 67., „Vogelna kislina“ V. 43. ima sovsema drug pomen, kor „ogljevna kislina“.

Pri glagolih prve vrste v prvem oddelu se v deležji pret. delavnem II. izpušča glagolni značaj, to je, zadnja črka korenična, kar bi lahko dvombo vzrokovalo v nekih slučajih: „Kreza so s kola sneli“ V. 66., kar je prav, in na prihodni strani se bere: „deset jih je srečalo, kterega izmed njih da bodo sneli“, namesto „snedli“. „Plošče iz svinca“ V. 142. se ravno tako glasi, kor „kaša iz prosa“ namesto „svinčene plošče“.

Dovolje tujih besed se je tudi bez potrebe vrinolo: „vbo-gal“ V. 2., „žlahta“ 3., „ceremonije“ 3., „jerbas“ 34., „špra-nja“ 43., „na mnoge viže“ 45., „konjska štala“ 45., „da-rija“ 45., „špičast“ 142., „žida“ 48., „sorta“ 144., „ma-šina“ 145., „vižanje“ 174., „bandero“ VI. 24., „špital“ 38., „štirna“ 39., „malarski“ 42., „nabasal“ 64., „muzika“ 104., „škoda“ 12. itd., namesto „posluhnol“, „rodbina“, „obredi“, „košarica“, „pokinja“, „različno“, „konjarnica“, „davek“, „rtast“, „svila“, „bira“, „stroj“, „vodba“, „zastava“, „bol-nišče“, „vodnjak“, „slikarski“, „nakladel“, „godba“, „kvar“ itd.

Konečno očitujem, da me je le čista ljubezen do olepšanja materinščine k temu pretresu genola.

Blaga dôba! šče nikoli ne smo imeli ugodnejšega časa za svoj materinski jezik in slovstvo, kakor sedaj; šče nikoli se ne je slovenščina predavala v učenih poslopih na tolikih učilnicah in mladež se v nji vadila, kakor v nazočnih dne-vih; šče nikoli ne smo poznali posebno dobrih bukev za učilnice, kder bi bila čista in gladka materinščina šumljala, razve kakih ščrbljavih slovníc. O mili in sladki glasovi slovenski, v kterih rahlo pihlja blag in nepokvarjen duh domačji, ter se valite iz premodrega piseka!

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Beršeca v primorski Istri 17. aprila. S—c. *)

Naj se tudi jez enkrat oglasim v našem časniku. Častiti bravci bodo popraševali: kje pa je ta Beršec? Naj vam povem ob kratkem. Malo to mestice stoji ob cesarski cesti, ktera pelje iz Pazna v Reko, v sredi med Plominom in Moščenicami, male pol ure nad morjem. Vidi se odtod z dalj-nogledom Reka in njena okolica z imenitno božjo potjo ma-tere Božje — Tersatom — vidi se troje otokov istrijskih: Velja, Cres in Lošinj z njegovim hribom Osorom, in deleč po morji jadranskem, katero se vije na desno proti Poli in Terstu. Beršecu nasprot se vidi luka Farezina na cre-škem otoku, in malo na desno stran od nje na majhnem homcu pod Francozom od Angležev razrušeni samostan brez stanovnikov s cerkvico sv. Antona iz Padove, ktere véliki oltar je izdelan iz lepega marmorja, kjer se na sv. Antona dan vsako leto še dan današnji sv. maše beró; tudi je bil nekđaj tū imeniten sejm na ta dan, ki se je pa sedaj zlo opustil. Morje med Beršecom in luko farežinsko je le triče-terti ure široko; v lepem vremenu se čisto vidijo vse ladije, ktere jadrajo v Reko iz vseh krajev sveta; tudi parobrod iz Tersta prišumi memo vsaki teden pušcaje svojo temno meglo za sabo, pa ne boječ se grozovitne burje tega kraja, ktera strahuje druge ladije. Dostavljam tem krajopisnim čer-ticam še to, da okolica beršečka ima mnogo oljkinega in mno-goverstnega sadnega drevja, hiše lepe, zidane, visoke in s ceglom krite, in, kakor sem slišal iz ust mnogo zdravnikov, je kraj ta posebno zdrav.

Sedaj pa to novico, ki je poglavitni namen tega pisma. Večidel Istre sem že prehodil in ogledal, pa nikjer nisem še vidil na zvonikih tistega novega kazala (Zifferblatt), kte-rega so „Novice“ leta 1847 v listu 19. priporočevale. Ker smo ravno v zvoniku uro popravljali, mi pride na misel to

*) Drago nam bo, ako večkrat spolnujete obljubo.

Vred.